

Asianro 632/02.02.00/2021

§ 177**Talousarvion laadintaohjeet ja talousarviokehys vuoden 2022 talousarvioksi**

Talousjohtaja Sanna Häkli 25.5.2021:

Talousarviokehyksessä kaupunginhallitus määrittelee reunaehdot lautakunnille talousarvion tekemiseksi. Reunaehdot perustuvat verottajan ja kuntaliiton ennusteisiin seuraavan vuoden tulojen osalta sekä arvioihin toiminnan ja talouden kehityksestä.

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”*valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.*

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Raision kaupungin taloudellinen tilanne

Raision kaupungin alkuperäinen talousarvio vuodelle 2021 valmisteltiin -2,4 miljoonaa alijäämäiseksi. Taloussuunnitelmakaudelle 2021-2023 asetettiin alkuperäisessä talousarviossa neljän miljoonan euron sopeutustavoite. Kaupunginvaltuusto hyväksyi päätöksellään KV 12.4.2021 § 52 vuosien 2021-2023 tavoitteelliseksi sopeutusmääräksi 3,3 miljoonaa euroa. Vuodelle 2021 kohdistuvat sopeutustoimet huomioidaan vuoden 2021 talousarviossa talousarviomuutoksena. Vuoden 2022 sopeutustoimet kohdistetaan lautakunnittain tuotto-/kululajeille vuoden 2022 talousarvion valmistelussa ja vuoden 2023 sopeutustoimet vuoden 2023 talousarvion valmistelussa.

Raision kaupungin vuoden 2020 tilikausi muodostui 7,3 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden tulokseen vaikuttivat olennaisesti valtion myöntämät koronatuotet sekä parantuneet verotulot. Edellisvuonna, vuonna 2019, alijäämä oli 5,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 tulos oli 3,7 miljoonaa euroa alijäämäinen, vuoden 2017 tulos oli 2,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuoden 2016 tulos oli 16,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Vuoden 2020 tilikauden positiivisella tuloksella taseen ylijäämäksi muodostui 17,1 miljoonaa euroa eli 702 euroa per asukas.

Ylijäämäisestä tuloksesta huolimatta tulee muistaa, että kertaluonteiset erät, kuten koronatuet ja satunnaiset tuotot, eivät muuta pitkän aikavälin tilannetta. Ilman valtion koronatuksia ja satunnaista erää kaupungin vuoden 2020 tilikauden tulos olisi ollut negatiivinen ja taseen kertynyt ylijäämä olisi entisestään pienentynyt. Kaupungin talous on edelleen rakenteeltaan alijäämäinen.

Tulevaisuudessa kaupungin palvelutuotannon suurimmat muutokset toiminnan ja talouden kannalta liittyvät mahdolliseen sote-uudistukseen sekä sivistystoimen palveluverkkouudistukseen. Kaupungin investoinnit kasvavat tällä vuosikymmenellä sekä sivistyskeskuksen palveluverkkoselvityksen edellyttämien toimenpiteiden että E18-tiehankkeen johdosta merkittävästi.

Talouden tasapainottaminen, tuottojen ja kulujen tasapainon sekä talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttaminen on merkityksellistä, jotta voidaan turvata palvelutuotanto ja jotta voidaan mahdollistaa tulevaisuuden investointeja.

Tämänhetkisten taustatietojen valossa kaupungin vuoden 2021 tulos olisi toteutumassa alkuperäistä talousarviota paremmin. Tulosennuste toukokuun Kuntaliiton veroennuste ja viimeisin valtionosuuslaskelma huomioiden on 1,4 miljoonaa euroa. Ennustetta päivitetään ajantasaisesti, kun saadaan päivitettyä tietoa veroennusteista ja valtionosuuksista. Kuntaliiton seuraavat veroennusteet julkaistaan elokuun puolessa välissä.

Raision kaupungin vuoden 2022 talousarviokehityksen taustaoletukset

Vuoden 2021 talousarvion ja taloussuunnitelman 2022-2023 yhteydessä päätettiin vuosille 2021-2023 kohdistuvasta sopeuttamisesta. Kyseisen sopeuttamistyön tukemiseksi vuoden 2022 talousarvion laadinnan pohjana on perusteltua käyttää käyttötalouden kehityksessä samansuuntaisia perusteita ko. edellisten taloussuunnitelmavuosien 2022-2023 kanssa. On kuitenkin tarkoituksenmukaista suhteuttaa kokonaisuutta olemassa olevaan yleiseen kuntatalouden tilaan.

Sote-uudistusta koskevan voimaantulon tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021. Koska tässä vaiheessa ei ole vielä tarkkoja tietoja Sote-uudistuksen taloussuunnitelmavuosille kohdistuvista vaikutuksista, ohjeellinen kehyspäättös tehdään ensin talousarviovuoden 2022 osalta, jotta keskus- ja toimialat voivat aloittaa talousarviovalmistelun 1.6.2021. Taloussuunnitelmavuosia koskeva kaupunkitasoinen tuloslaskelma päivitetään syksyn aikana.

Vuoden 2022 talousarvion ohjeellisessa kehityksessä oletuksena on tulojen kasvu 1,5 % ja menojen kasvu 1,5 %. Toimialojen tulee pyrkiä mahdollisimman pieneen kulukasvuun niiden kuluerien osalta, joita ei ole erikseen säädelty, jotta on mahdollista toteuttaa säädellyt (esim. hoitajamitoitus) ja välttämättömät toiminnalliset muutokset (esim. tarpeelliset järjestelmä uudistukset).

Vuodelle 2022 kohdistuu myös 1,288 miljoonan euron sopeuttamistoimet, jotka toimialojen tulee huomioida hyväksytyin sopeutusohjelman mukaisesti olemassa olevien tulojen ja menojen kasvun lisäksi.

Käyttötalouden kustannuksiin vaikuttaa toiminnallisten muutosten lisäksi kunta-alan palkkojen korotukset. Kunta-alan sopimus on voimassa 28.2.2022 saakka ja neuvottelut uusista sopimuksista käytäneen syksyllä 2021. Henkilöstöpalveluiden ohjeistuksen mukaisesti palkkojen korotusprosenttina käytetään 1,5 %. Prosenttia täsmennetään, kun uutta tietoa on saatavilla.

Raision kaupungin väkiluku jatkaa positiivista kasvua. Väkiluvun ennustetaan kasvavan vuosittain yhden prosentin. Näin ollen vuoden 2021 lopun väkiluku-arvio on 24 651 asukasta ja vuoden 2022 lopun väkiluku-arvio on 24 898 asukasta (v. 2020 24 407 as.).

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton viimeisimmän verotuloennusteen (toukokuu 2021) perusteella. Kuntaliiton asiantuntijoiden mukaan verotuloennusteet ovat tässä vaiheessa vielä epävarmoja. Vuoden 2022 ansiotulojen odotetaan kasvavan. Vähennyksiin (esim. matkakulut, tulonhankkimiskustannukset) voi vielä tulla muutoksia. Kuntaliiton seuraavat veroennusteet julkaistaan elokuun puolella välissä. Silloin käytettävissä on tämänhetkisen tiedon mukaan myös Soten siirtymisen vaikutusten mukaiset ennusteet. Kunnan verotuloennustetta päivitetään ajantasaisesti.

Valtionosuudet arvioidaan Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien mukaisina. Valtakunnallisten valtionosuuslaskelmien muuttuessa myös kunnan valtionosuuksien määrää päivitetään ajantasaisesti.

Suomen hallituksen budjettiriihi on 7.-8.9.2021. Budjettiriihen päätöksistä aiheutuvat vaikutukset tulee huomioida toimialojen talousarvion laadinnassa mahdollisena kehysten ylityksenä ja/tai alituksenä. Kehystä tarkennetaan elosyyskuussa.

Edellisten taustaoletusten valossa ja nykyisellä veroprosentilla 20,25 % vuoden 2022 kaupunkitasoinen tulos toteutuisi seuraavasti:

Tuloslaskelma M€	TP2020*	TAM2021	ENN2021*	TAE2022
Toimintatuotot	40,2	40,6	39,6	40,2
Toimintakulut	-170,2	-178,0	-175,3	-177,4
Toimintakate	-130,1	-137,4	-135,6	-137,1
Vuosikate	13,8	5,3	9,2	12,3
Taustaoletusten mukainen tulos	7,3	-2,5	1,4	4,2
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	17,1	14,7	18,6	22,7

*TP2020, TAM2021 ja ennuste ovat mukana vertailua varten.
ENN2021:ssa mukana 0,738 M€ sopeutus, TAE2022:ssa 1,288 M€ sopeutus.

Lautakunnille annetaan alustava ohjeellinen kehys, jotta keskusten/toimialojen talousarviotyö voidaan aloittaa 1.6.2021 alkaen. Lautakunnista kehystä tarkennetaan elo-syyskuussa koko kaupungin kehysten tarkentuessa.

Alustavaksi, ohjeelliseksi lautakuntaakohtaiseksi raamiksi ehdotetaan seuraavaa:

Raision kaupunki, lautakunnat	TAE2022		
	Tuotot	Kulut	Netto
Ulkoiset tuotot ja kulut, M€			
Kaupunginhallitus			
Kh, konserni	2,0	-7,1	-5,1
Kh, kaupunkikehitys	2,4	-1,9	0,5
Lupalautakunta	0,7	-1,2	-0,6
Infraalautakunta	3,5	-22,3	-18,8
Sivistyslautakunta	3,5	-34,8	-31,4
Vapaa-aikalautakunta	1,0	-3,8	-2,7
Sosiaali- ja terveyslautakunta	27,1	-106,2	-79,0
Koko kaupunki	40,2	-177,4	-137,1

Talousarvion valmistelu ja laadinta aloitetaan keskuksissa/toimialoilla kesäkuun 2021 alussa toiminnan suunnittelun, merkittävien muutostarpeiden, kulkasvuorvioiden, investointitarpeiden ja muiden talousarvioon merkittävästi vaikuttavien erien osalta. Talousarvion valmistelussa tulee huomioida kaupunginhallituksen päätös ohjeellisesta kehuksesta. Kehystä tarkistetaan elo-syyskuussa.

Toimialojen johtajat ja toimialojen talousvastaavat (talous- ja hallintopäälliköt) käyvät edellä mainitun valmistelun pohjalta talousarviokeskustelun talousjohtajan, kaupunginjohtajan ja kirjanpito-päällikön kanssa viikoilla 33-35. Talousarviokeskustelua varten keskuksat koostavat lautakuntatasoisen kirjallisen yhteenvedon palvelualueiden toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista verrattuna vuoden 2021 talousarvioon.

Toimialat valmistelevat toiminnalliset ja taloudelliset näkökohdat huomioivat talousarvioehdotuksensa siten, että ne on käsitelty lautakunnissa syyskuun 2021 loppuun mennessä. Kaupunginhallituksen alaiset kokonaisuudet käsitellään varsinaisen kaupunginhallituksen talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Kaupunginhallitus

- 1) päättää hyväksyä liitteenä olevat Talousarvio 2022 –laadintaohjeet
- 2) päättää, että lautakuntien talousarvion 2022 valmistelun alustava, ohjeellinen kehys on lautakuntakohtaisessa taulukossa esitetyn mukainen
- 3) päättää, että vuoden 2022 lautakunnittaista talousarviokehystä tarkennetaan tarvittaessa elo-syyskuussa koko kaupungin kehyslaskelman tarkentuessa.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Sivistysjohtaja Leena Laakso poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 21.24.

Tiedoksi

Lautakunnat

